

รายงานโรคและภัยสุขภาพที่น่าสนใจ ตามแนวชายแดน

ประจำสัปดาห์ 8 - 14 ก.พ. 2567

เหตุการณ์อื่น ๆ ที่สำคัญประจำสัปดาห์

- 12 กุมภาพันธ์ 2567 กระทรวงสาธารณสุขกับพวษา รายงานผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการของสถาบันสาธารณสุขแห่งชาติ กรณีพบเด็กชายอายุ 16 ปี อาศัยที่จังหวัดกระบี่ ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา ยืนยันพบการติดเชื้อใช้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ซึ่งนับเป็นผู้ติดเชื้อโรคดังกล่าวรายที่ 4 ของปี 2567 โดยผู้ป่วยรายนี้ ไม่มีอาการทางระบบทางเดินหายใจแต่เป็นพี่ชายของเด็กชายอายุ 9 ขวบ ซึ่งเสียชีวิตจากการติดเชื้อไวรัสใช้หวัดนกเมื่อวันที่ 8 ก.พ. ที่ผ่านมา ขณะนี้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอยู่ระหว่างการตรวจสอบแหล่งที่มาของไวรัส และค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม
- 10 กุมภาพันธ์ 2567 Bluedot Event Alerts ได้รายงานพบผู้ป่วยกาฬโรคที่รัฐอริซอน ประเทศสหรัฐอเมริกา นับเป็นผู้ป่วยรายแรกในรอบเกือบทศวรรษของรัฐนี้ จากการสอบสวนโรคเบื้องต้นมีแนวโน้มว่าผู้ป่วยติดเชื้อจากสัตว์เลี้ยงในบ้าน ซึ่งผู้ป่วยรายนี้ได้รับการวินิจฉัยและการรักษาอย่างรวดเร็วตั้งแต่ระยะเริ่มแรกของโรค จึงลดความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของโรคดังกล่าวสู่ชุมชนได้ สำหรับสถานการณ์ผู้ป่วยด้วยโรคนี้ในรัฐอริซอนนับตั้งแต่ปี 2538 พบผู้ป่วยกาฬโรคเพียง 9 ราย ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต ขณะนี้เจ้าหน้าที่ได้ทำการสอบสวนโรคและค้นหาผู้สัมผัสพร้อมให้คำแนะนำ โดยให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์ฟันแทะในป่า โดยเฉพาะสัตว์ฟันแทะที่ป่วยหรือตาย และอย่าให้อาหารสัตว์ดังกล่าว สำหรับสัตว์เลี้ยงควรให้อยู่ห่างจากสัตว์ฟันแทะในป่าเพื่อหลีกเลี่ยงการติดเชื้อกาฬโรค

“ โรคเท้าช้าง ” การค้นหาผู้ป่วยได้เร็ว ช่วยลดการแพร่ระบาดได้

จากรายงานเหตุการณ์ตรวจสอบข่าวการระบาดในประเทศ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ระหว่างวันที่ 5 - 11 ก.พ. 2567 รายงานว่าเมื่อวันที่ 25 - 26 มกราคมที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำการเฝ้าระวังเชิงรุกในกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาจำนวน 338 ราย ที่เข้ามาทำงานในโรงงาน 3 แห่ง ในพื้นที่ อ. บางพลี จ. สมุทรปราการ เบื้องต้นยังไม่พบอาการแสดงของโรคในกลุ่มคนดังกล่าว ปัจจุบันปัญหาโรคเท้าช้างลดลงมากจนไม่เป็นปัญหาสาธารณสุขของประเทศ แต่ยังคงพบได้บ้างในเขตจังหวัดชายแดน องค์การอนามัยโลกได้ตั้งเป้าหมายที่จะกวาดล้างโรคเท้าช้างให้หมดไปจากประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตามข้อมูลจาก กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ปี 2565 - 2567 พบผู้ป่วยโรคเท้าช้างจำนวน 30 ราย โดยในปี 2567 พบผู้ป่วยแล้ว 1 ราย โรคเท้าช้างเกิดจากหนอนพยาธิตัวกลมที่อาศัยอยู่ในระบบน้ำเหลืองของคนที่เป็นโรคดังกล่าว โรคนี้ไม่ติดต่อโดยตรงจากคนสู่คนแต่การติดต่อจะมียุงเป็นพาหะ โดยยุงไปกัดคนป่วยโรคเท้าช้างในระยะที่มีพยาธิตัวอ่อนอยู่ในกระแสเลือดและตัวอ่อนนี้จะเข้ามาอยู่ในยุงที่เป็นพาหะประมาณ 10 วัน จึงจะกลายเป็นระยะติดต่อและเมื่อยุงที่เป็นพาหะนี้ไปกัดคนเชื่อโรคดังกล่าวก็จะเข้าสู่ร่างกายคน ซึ่งยุงที่นำเชื้อโรคนี้มีหลายชนิดแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ เมื่อยุงที่มีเชื้อพยาธิเท้าช้างระยะติดต่อนำกัดคน เชื้อจะเคลื่อนตัวออกจากส่วนปากของยุงมาที่บริเวณผิวหนังไชเข้าสู่ผิวหนังตรงรอยยุงกัดและเข้าไปเจริญเติบโตเป็นพยาธิตัวแก่ในต่อมน้ำเหลืองมีระยะฟักตัว 3 - 9 เดือน คนที่มีอาการมักเกิดจากการที่ถูกยุงที่มีเชื้อพยาธิเท้าช้างกัดซ้ำหลายครั้ง อาการในระยะแรกผู้ป่วยอาจมีไข้ ซึ่งเกิดจากการอักเสบของต่อมและต่อมน้ำเหลืองบริเวณรักแร้ ขาหนีบ หรืออวัยวะ อวัยวะอักเสบจะเป็น ๆ หาย ๆ อยู่เช่นนี้และจะกระตุ้นให้เกิดอาการบวมขึ้น หากเป็นนานหลายปีจะทำให้อวัยวะนั้นบวมโตอย่างถาวรและผิวหนังหนาแข็งขึ้นจนมีลักษณะขรุขระ เช่น บริเวณอวัยวะและขาโดยเฉพาะขาจะบวมใหญ่จึงเรียกว่าโรคเท้าช้าง ปัจจุบันแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาในประเทศไทยด้วยสาเหตุต่าง ๆ มีมากขึ้น กรมควบคุมโรคมีมาตรการเคร่งครัดในการป้องกันควบคุมโรคดังกล่าว โดยมีการเฝ้าระวังโรคเชิงรุกด้วยการเจาะเลือดเพื่อค้นหาผู้ป่วยให้ครอบคลุมและรวดเร็ว หากพบผู้ป่วยต้องทำการรักษาทันที ทั้งนี้เพื่อลดปริมาณหนอนพยาธิให้น้อยลงจนกระทั่งผู้ป่วยไม่สามารถแพร่เชื้อต่อไปยังผู้อื่นโดยผ่านยุงซึ่งเป็นพาหะได้ เพื่อป้องกันไม่ให้โรคเท้าช้างแพร่กระจายสู่ชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่

จนท. แจ่ง อสต. ประสานกับ จนท. สาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธุ์ให้ลูกบ้านมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคเท้าช้าง เช่น สาเหตุการเกิดโรค การติดต่อ อาการเบื้องต้น รวมทั้งการป้องกันตนเองจากโรคดังกล่าวซึ่งมียุงเป็นพาหะนำโรค เช่น การหลีกเลี่ยงไม่ให้ยุงกัดโดยนอนในมุ้งหรือห้องมุ้งลวด ทายาทันยุง ทำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงชนิดต่าง ๆ เช่น บริเวณที่มีน้ำขัง ตามกองขยะมูลฝอยบริเวณที่อยู่อาศัย ทำจัดวัชพืชและพุ่มไม้ในแหล่งน้ำซึ่งเป็นแหล่งอาศัยของลูกน้ำยุงหลายชนิด ปรับปรุงสภาพแวดล้อมรอบบริเวณที่อยู่อาศัยให้สะอาดอากาศถ่ายเทได้ดี เจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรตรวจค้นหาผู้ป่วยเบื้องต้น โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติเข้ามาอาศัยอยู่จำนวนมากเพื่อการพบผู้ป่วยระยะเริ่มแรกได้อย่างรวดเร็ว หากพบผู้ป่วยต้องให้การรักษาทันทีเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรค สำหรับประชาชนที่อยู่ในแหล่งระบาดของโรคเท้าช้างอาจขอรับบริการปรึกษาเพื่อป้องกันโรคดังกล่าว โดยติดต่อขอรับยาได้ที่สถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขใกล้บ้าน

ติดต่อ
oic.ddc@gmail.com
02-5903832
www.ddc.go.th/oic

รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดย

โครงการพัฒนาขีดความสามารถการทำงานร่วมกับหลายภาคส่วนเพื่อการตรวจจับและตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขในพื้นที่ชายแดน
สำนักงานความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
สนับสนุนโดยศูนย์ความร่วมมือ ไทย - สหรัฐ ด้านสาธารณสุข

อ้างอิง

- <https://www.hfocus.org/content/2018/09/16341>
- <https://www.tropmedhospital.com/knowledge/lymphatic-filariasis.html>
- https://www.xinhua.com/inter/418138_20240212
- <https://www.oribatejo.pt/a-pestre-bubonica-descoberta-pela-primeira-vez-no-oregon-ha-uma-decada-veio-de-um-gato/>
- ขอบคุดการพจก : <https://www.facebook.com/supathasuwannakit/photos/a.206230839915718/1269461543592637/?type=3>
- ขอบคุดการพจก : <https://shorturl-ddc.moph.go.th/NQYvT>